

Täysistunto

Torstai 17.11.2016 klo 15.59—21.34

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 28/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.37 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! Tämä hallituksen esitys laiksi eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 54 §:n muuttamisesta koskee eläkkeensaajien asumistukea, johon tehdään säästöesitys, ja tämä säästö ehdotetaan tehtäväksi siten, että hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärät, keskimääräiset asumismenot sekä lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia koskevat euromäärät pidetään ennallaan vuonna 2017 eli ne jäävät samansuuruisiksi kuin ne ovat olleet vuosina 2015 ja 2016. Tämä esitys vähentää valtion menoja vuositasolla 6,9 miljoonaa euroa.

Pienituloisten eläkeläisten käytettävissä olevaan tuloon vaikuttaa keskeisesti asumiskustannukset ja erityisesti vuokrien taso, joka viime aikoina on noussut suhteellisen nopeasti yleiseen hintakehitykseen verrattuna. Valiokunta toteaaakin mietinnössään, että Tilastokeskuksen vuokraindeksi mukaan kuluva vuoden toisella neljänneksellä vuokrien keskimääräinen nousu oli 2,7 prosenttia viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna.

Valiokunta mietinnössään toteaa myös, että eläkkeensaajan asumistukea sai vuoden 2015 lopussa lähes 200 000 henkilöä ja hyväksyttävien asumismenojen enimmäismäärä ylittyy lähes joka neljännellä tuensaajalla. Tämän eläkkeensaajan asumistuen enimmäis- asumismenojen korottamatta jättämisen arvioidaan lisäävän vuonna 2017 enimmäisasumismenot ylittävien tuensaajien määrää, ja se lisää toimeentulotuen käyttöä, koska asumismenoja tulee nykyistä enemmän korvattavaksi toimeentulotukena. Samalla asumistuessa hyväksyttävä vuokrataso eriytyy vuokratasosta, joka toimeentulotukea myönnettäessä katsotaan tarpeellisen suuruiseksi.

Valiokunta mietinnössään toteaa, että valiokunta katsookin, että esityksen vaikutuksia eläkkeensaajien toimeentuloon ja kokonaistilanteeseen olisi ollut hyvä esityksessä kattavammin arvioida ottaen huomioon muihin etuuksiin samanaikaisesti tehtävät muutokset. Lisäksi olisi ollut syytä arvioida esityksen vaikutukset kuntien menoihin.

Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 152/2016 sisältyvän lakiehdotuksen. Tästä oli äänestys, eli lakiehdotus esitet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

tiin hylättäväksi, mutta äänestyspäätös piti hallituksen esityksen voimassa. Tähän sisältyy kaksi vastalauseita. — Kiitos.

19.40 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus aikoo jälleen heikentää kaikin heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien eläkkeensaajien tilannetta pitämällä eläkkeensaajien asumistuessa enimmäisasumismenot, keskimääräiset asumismenot sekä lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia koskevat euromäärät ennallaan eli aiemman jäädytyksen vuoksi vuoden 2015 tasolla.

Esityksellään hallitus heikentää ensi vuonna eläkkeensaajan asumistukea noin 3,5 miljoonalla eurolla ja vuositasolla 6,9 miljoonalla eurolla. Pienituloisten eläkeläisten elinoloihin vaikuttaa tuntuvasti vuokrien nousu, joka on viime aikoina jatkunut suhteellisen nopeana yleiseen hintakehitykseen verrattuna. Tilastokeskuksen vuokraindeksiin mukaan tämän vuoden toisella neljänneksellä vuokrien keskimääräinen nousu oli 2,7 prosenttia viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Eläkkeensaajan asumistukea sai vuoden 2015 lopussa vajaa 200 000 henkilöä. Keskimääräinen tuki oli 222,72 euroa, ja tuensaajien asumismenot olivat keskimäärin 481 euroa. Tuki kattoi keskimäärin 46 prosenttia asumismenoista. Enimmäismäärän ylittää noin 23 prosenttia eli noin 46 300 eläkkeensaajan asumistuen saajaa.

Enimmäisasumismenojen jäädyttäminen lisännee edelleen enimmäisasumismenot ylittävien tuensaajien määrää ja toimeentulotukimenoja. Käytännössä eläkkeensaajan asumistukea saavat ihmiset ovat eläkeläisistä heikoimmassa asemassa arjen toimeentuloa ajatellen. Heidän toimeentuloaan heikentävät merkittävästi myös muut hallituksen jo aiemmin tekemät ja ensi vuodelle suunnittelemat etuuksien leikkaukset. Pahimmillaan eläkkeensaajan taloudellisen tilanteen vaikeutuminen ja asumistilanteen epävarmuus heikentävät hyvinvointia ja toimintakykyä ja lisäävät kustannuksia sosiaali- ja terveystaloudessa.

Asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävän vuokratason alaisuus verrattuna markkinavuokriin. Monet asumistuen saajat joutuvat paikkaamaan matalaa asumistukeaan turvautumalla pitkäaikaiseen toimeentulotukeen, vaikka sen pitäisi toimia viimesijaisena apuna. Emme voi hyväksyä sitä, että markkinoilla nousevia asumiskustannuksia yritetään hillitä leikkaamalla asumistuen saajien etuutta. Asuntopolitiikkaa ja asumisen tukijärjestelmiä on kehitettävä suunnitelmallisesti osana kestävästä yhteiskunnasta ja turvattava kohtuuhintainen asuntotuotanto.

Edellytämme, että hallitus peruu esittämänsä säästöt eläkkeensaajien asumistukeen. Tästä syystä tulemme ehdottamaan toisessa käsittelyssä, että tämä lakiehdotus hylätään.

19.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on nyt jo vaikka kuinka mones hallituksen lakiesitys, joka lisää eläkeläisköyhyyttä ja pienituloisten ikäihmisten ahdinkoa. Kun näitä tulee näin peräjälkeen, niin toivottavasti hallitus lopultakin ymmärtäisi, miksi lakiesitysten yhteisvaikutusten arviointi on niin tärkeää tehdä.

No, näiden lakien yhteisvaikutusten arviointien puutteiden lisäksi tässäkin lakiesityksessä myös vaihtoehtokustannukset ovat jääneet kokonaan laskematta. Tämäkin lakiesitys lisää toimeentulotukimenoja, eli hallitus kuvittelee säästävänsä mutta ei huomioi, että nämä säästöt siirtyvät toisaalle, esimerkiksi toimeentulotukimenoihin.

Toisaalta, arvoisa puhemies, tässä lakiesityksessä on eettisesti hyvin arveluttavaa, että markkinoilla nousevia asumiskustannuksia yritetään hillitä leikkaamalla asumistuen saajien etuuksia. Tämän hallituksen keinovalikoimassa on keskeisellä sijalla laittaa kaikkien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2016 vp

heikoimmassa asemassa olevat kansalaiset maksamaan mitä moninaisimmat yhteiskunnalliset ongelmat samalla, kun annetaan verohelpotuksia rikkaille. Asumiskustannuksia tulee hillitä, mutta niitä tulee hillitä toisilla keinoilla eli turvaamalla muilla tavoin kohtuullinen asuntotuotanto, ei ottamalla pienituloisten eläkeläisten pienistä tuloista.

19.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Valiokunnan käsittelyn vastalauseessa todetaan aivan oikein, että asumistuen keskeinen ongelma on hyväksyttävän vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. On selvää, että erityisesti kasvukeskuksissa vuokralla asuvien eläkeläisten asumistuen ja markkinavuokrien välillä on olemassa ristiriitaa.

Vetoankin voimakkaasti sosialidemokraatteihin, että vaikuttaisitte puolueen jäsenkirjalla toimiviin ammattiliittotovereihinne liitoissa, että VVO:n kaltainen verottomien osinkojen rosvoous loppuisi ja VVO jo ihan perinteiden ja omistajiensa perinteiden takia ottaisi moraalin kauniiseen käteen ja luopuisi vuokrien jatkuvasta korottamisesta ja asumistuella rahastamisesta. Jos suuret toimijat, kuten VVO ja sen yleishyödylliseksi määritellyt omistajat, tinkisivät jonkun vuosittain saamansa verottoman osinkomiljoonan liittoa kohden, niin vuokria voitaisiin alentaa. Joku on laskenut, että jos liitot tyytyisivät 8:nkin prosentin vuosittaiseen hyvään tuottoon, vuokria voitaisiin alentaa jopa sadoilla euroilla per vuokra-asunto. Tämä helpottaisi heti markkinoita, ja kuplalle paisuneet vuokrien markkinahinnat laskisivat. Tämä auttaisi pienipalkkaisia työntekijöitä ja eläkkeensaajia. Ei sekään voi olla kestävä ratkaisu, että valtio vain korottaa asumistukea loputtomasti ja yleishyödyllisten asutussijoittajien verottomat voitot vain kasvavat.

19.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Tämä on varmasti sitä edustaja Hoskosen äsken kertomaa osaa hallituksen valitsemasta linjasta, eli leikataan kaikkein pienituloisimmilta ja leikataan eläkeläisiltä asumisesta, joka kuitenkin on kaikkien perusoikeus. Niin kuin tässä on moneen kertaan todettu, nämä monet leikkaukset kohdistuvat nyt samoihin henkilöihin ja tulevat kyllä lisäämään sekä toimeentulotuen käyttöä että köyhyyttä eläkeläisten keskuudessa.

Mutta on toki totta se, että meidän täytyisi pystyä miettimään tätä meidän asumistukijärjestelmäämme. Meiltä puuttuu valtavasti kohtuuhintaisia asuntoja ympäri Suomen. Usein puhutaan, että niitä puuttuu kasvukeskuksista, mutta kyllä niitä puuttuu ihan kaikkialta. Kun alle 15 000 asukkaan kuntien sosiaali- ja terveysjohtajilta kysyttiin, niin kolmasosa heistä totesi, että heidän kunnassaan on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista.

Tällä hetkellä asumistukea käyttää 15 prosenttia väestöstä eli yli 800 000 henkeä saa asumistukea ja vuokralla asuvista suomalaisista jo yli 60 prosenttia saa asumistukea jossain muodossa. Meidän täytyy yhteisesti miettiä, kuinka asumistukea voidaan uudistaa niin, että asumistuen kokonaiskustannukset eivät nouse niin kohtuuttomasti, että emme pysty siitä huolehtimaan. Sikäli kyllä suoraan kotitalouksille suunnattu tarveharkintainen asumistuki muotona kohdentuu erittäin hyvin, ja sinänsä se on hyvä tapa asumista tukea, mutta kysymys on siitä, miten me huolehdimme siitä, että kohtuuhintaisia asuntoja on riittävästi kaikille, (Puhemies koputtaa) jotta ylikysynnän vuoksi vuokrat eivät nouse.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 152/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.